UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Historia

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

ſimus. *In Epitome diuinorum decretorum, in proœm. fol. 365.*

Syneſis: Melius eſt confidere in Deo, quam in homine. Sed tamen audio gregales ex impientiſſima Eunomii ſub nomine Quintiani, eiuſque in exercitu famigeratam potentiam iterum adulterare Eccleſiam Dei, quoſdam falſos magiſtratos laqueum intentare ſimplicioribus animis: Quos nuper Quintiani emiſſarii ſecum ducentes, ad hoc ipſum abnauigauerunt. Nam iudicium litemque ſimulant ſe de impietate inſtituere, cum reuera pietatem in contentionem & periculum ſint vocaturi. Iſti igitur degeneras ſacerdotes, iſti nouitii Apoſtoli, & Diaboli, & Quintiani, videte, ne ignaris vobis in gregem, quem paſcitis, inſiliant, neue clam vobis tritico zizaniam adſeminent. Nota ſunt omnibus illorum refugia. Scitis qui pagi illos excipiant, quæue domus latronibus pateant. Fures ſagaciter inſectemini, æmulatores ſitis benedictionis, qua benedixit Moyſes, qui contra eos, qui in caſtris peccauerant, & animum & manum exercuerunt. Id autem operæ pretium eſt, vt dicam, fratres, bona bene fiant, concertatio quæſtus lucrandique amoueatur. Omnia propter Deum agantur. Non decet eumdem virtutis & vitii eſſe ſcopum: pro pietate hoc curriculum pro animabus contendendum, ne aliquas ab Eccleſia deprædentur, vt ſolent, & vt iam ſæpius factum eſt. *In epiſt. ad Presbyt. col. 365.*

Epiphanius. Et ſic Bardeſianus per omnia magnopere ornatus erat, donec in errorem ſectæ ſuæ incidit, factas inſtar pulcherrimæ nauis, cui incomparabile onus immittitur, & quæ iuxta ripas portus tracta eſt, & totum mercimonium perdidit, & aliis, qui conſcenderunt nauem, mortem induxit. Corrumpitur enim hic per Valentinianos: & ex ipſorum improbitate, venenum & zizania horum haurit. *lib ſecundo, Thom. 2. fol. 225.*

Sicut ſi quis videat aliquem natantem in aqua: & ignorans natandi experientiam, ſeipſum det aquis, & ſubmergatur, quum non expertus ſit, neq; certo ſciat ſcientiam eorum, qui per manus & pedes ſibi ipſi ſalutem ſuppeditant, ſed ſimpliciter putet aquam geſtare hominem citra manuum adminiculum. Aut ſicut ſi quis audiret ducem ſupplicio affeciſſe eos, qui aliquid mali fecerunt vſque ad minimum: & putaret vltionem æqualem in omnes exequi oportere, velut ob cædem: ita etiam in calumniantem, aut pugnantem contra proximum. Aut ſicut ſi quis ſit penitus idiota, & videat principem, qui poteſtatem accepit, contra ſceleſtos gladium eduxiſſe, aut contra præſtigiatores, & blaſphemos ac impios, putet omnes poteſtatem habere, vt de talibus criminibus vlſciſcantur, & vbi vidit homines pœnas dediſſe, etiam ipſe ſimilia imitatus, velit quoſdam occidere, velut qui iniuſtos iudicet. At talis deprehenſus ipſe pœnas dabit, vt qui à rege talium faciendorum non accepit poteſtatem, & æqualem calculum à legum iuſtitia contra omnes exire putauit, & ſeipſum in iniuſtitia per propriam inexperientiam ac inſcitiam in interitum dedit. Sic etiam ipſi omnium facta ſimul miſcentes, ab omnibus exciderunt: & non intelligentes doctrinæ Dei ſinceritatem, ad aliam viam decepti, conuerſi ſunt: neſcientes, quod hæc eſt diuinæ Scripturæ traditio, ac conſequentia. *Libro ſecundo, Thom. 1.*

Hilaritas.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

HILARITAS, Græce ἱλαρότης, ητος, ἡ, & eſt gaudii, vel exultationis in facie declaratio: *Secundum. B. Thom. 3. Sent. diſt. 26. quæſt. 1. art. 3.*

¶ SENTENTIA PHILOSOPHICA.

Hilaritas amplior eſt voluptate, hilares enim ſumus dicendo aliquid, & ſi quis mente ipſa prudentiæ particeps fiat, voluptate vero affici contingit edendo aliquid, aut ſi quid aliud iucundi, quis ipſo corpore percipiat. *Plat. in Protag.*

¶ APOPHTHEGMATA.

Zeno Zittieus rogatus, cur quum eſſet natura ſeuerus, in conuiuio tamen hilareſceret? lepide reſpondit: Et lupinum quum ſit ſuapte natura amarum, tamen aqua maceratum dulceſcere. Naturale eſt cibo potuq; rigato corpore, diſcuti triſtitiam. *Laert. libro ſeptimo, cap. 1.*

Socrates iam morti addictus, carceris miniſtrum in poculo cicutam porrigentem, interrogauit, Quomodo ſumendum eſſet hoc pharmacum? quod eius eſſet artis peritus. Alludens ad ægrotos, qui à medicis, quando & qua ratione diæta ſit ſumenda, diſcunt. Rogauit præterea, an diis aliquid de ſuo potu libare liceat, iuxta morem conuiuiorum, quod quum negaretur; Certe, inquit Philoſophus, fas eſt, & oportet orare Deos, vt felix & fauſta mea ſit migratio. Et ſic Socrates quum aduerſus omnia mala animi fortitudine armatus eſſet, in ipſa etiam morte hilaritatem oſtendit. *Laert. in eius vita.*

Idem, Quum puer Socratem in ipſo fere mortis agone detexiſſet, quod illi iam frigerent præcordia: Debemus, in[...] gallum Æſculapio, quem perſoluere neglexeris: [...] ſumpta potione medica conualuiſſet. Adeo inerat S[...] quædam hilaritas, vt moriens etiam eam oſtendere[...] poſtremam vocem fuiſſe ferunt. *Laert.*

Plato negabat oportere inebriari, præterquam in [...] bus ipſe Deus vinum porrigit. Feſtos dies autem [...] ebrietas autem in his locum habere nequaquam debe[...] *bro tertie.*

Vide Gaudium, Lætitia.

Hiſtoria.

¶ DEINITIO ET ETYMOLOG.

HISTORIA, Græca dictio eſt, ἱστορία, ας, ἡ, & ἱστορ[...] narro dicitur. Eſt autem hiſtoria rerum geſtaru[...] Differtque ab annalibus, quod hiſtoria eſt genus, an[...] cies: ſunt enim Annales rerum geſtarum narrationes [...] annorum obſeruato cuiuſcunque ordine anni. Sic [...] hiſtoria, quæ per ſingulos dies ſcribitur, & à Græcis [...] *Iuuenalis: In cuius manibus ſeu pinguia ſuccina tri[...] meridas.* Hiſtoria vero vtrumque comprehendit: [...] *Noctium Atticarum lib. 5. c. 18.* Seruius tamen ſupe[...] dos aliter ſenſit, & male, vt reor. Præterea annales [...] bantur à Pontificibus maximis facti, quibus data po[...] moriam rerum geſtarum in tabulas referendi.

Hiſtoria ab ἱστορεῖν deducitur: hoc valet, vt hiſtoria [...] que ſpectata, quaſi quis dicat, geſta. *Viues de cauſi[...] artium. lib. 2.*

Hiſtoria ab ἱστορέω, quod eſt, hiſtoriam narro, ſpecto, [...] quiro, interrogo, ſcio, quæro, diſco, dico, & alia: [...] vere & grauiter explicatur, hiſtoria dici poteſt. *Budæ[...] tariis Græcis.*

Hiſtoria eſt rerum geſtarum expoſitio. Vel, eſt geſta[...] tis noſtræ memoria remota. *Cic. 1. de inuent. Rhet.*

Hiſtoria eſt teſtis temporum, lux veritatis, vita mem[...] ſtra vitæ, nuntia vetuſtatis. *Cic. l. 2, de Orat. ad Q. Fr.*

Hiſtoria olim nihil aliud erat, niſi annalium confectio [...] *Orat. lib.*

Hiſtoria eſt rerum geſtarum cum laude aut vitupera[...] tio: Quæ magnarum rerum conſilia, actiones, exitus [...] & magnorum virorum actus, cum temporum, ac loco[...] & deſcriptione, tanquam viua quædam pictura ante o[...] nit. Ideoque hanc tanquam vitæ magiſtram, & ad o[...] nem vtiliſſimam cenſent ferme omnes: eo quod [...] exemplis cum optimos quoſq; ob laudis nominiſque [...] gloriam, ad præclara quæque facinora accendat, tum [...] quoſq; ac prauos, perpetuæ infamiæ metu, à vitiis de[...] *Agrippa de Veritate ſcientiarum.*

Hiſtoria eſt imago veritatis. Eſt autem imago ea [...] quæ rem neq; maiorem, neq; minorem reddit: non v[...] ortu & occaſu Solis longiſſimæ, in meridie prope nulla [...] *2. de cauſ. corrup. artium.*

Hiſtoricus interpres eſt geſtarum rerum, cuius iudic[...] laborat, peinde fit, vt cum vinum ex ſeſe generoſum [...] ueolentiam vel è vaſe contrahit, vel alioqui lenocinio [...] quæ res vel impoſtura, vel inſcitia maxima eſt, & intol[...] *in præfat. ad Plut. de Vitis virorum illuſtr.*

Diuerſam hiſtoricorum eſſe ſcribendi rationem ab [...] oſtendit. Hiſtorici enim rei ordinem ſeruant, & [...] præparata: Oratores vero multa inuertunt & fingunt [...]

Procœmium hiſtoricorum duabus tantum rebus, [...] docilitate conſtare debet, omiſſa beneuolentia, qua[...] captat orator. *Idem.*

Habent oratio & hiſtoria multa communia, ſed plura [...] iis ipſis, quæ communia ſunt, narrat illa, narrat hæc, ſed [...] ic pleraque humilia & ſordida, & ex medio petita: illi [...] condita, ſplendida, excelſa conueniunt. hanc ſæpius oſſa [...] nerui: illam chori quidam, & quaſi tubæ decent hæc [...] vi, amaritudine, inſtantia: illa tractu & ſuauitate, atque [...] cedine placet: poſtremo alia verba, alius ſonus, alia [...] *Plin. lib. 5. ad Capitonem. Vel, vt alii ad Tacitum.*

Hiſtoria eſt rerum geſtarum vel expoſitio, vel demonſt[...] nales vero ſunt, quum res geſtæ plurium annorum, ob[...] iuſq; anni ordine, deinceps componuntur.

Cum vero non per annos, ſed per dies ſingulos res geſt[...] buntur, ea hiſtoria eſt, Græco vocabulo ἐφημερὶς τῶν [...] ρας συμπιπτόντων ἀπογραφή. Suidas: Latini Diarium vo[...] *lius lib. 5. cap. 18.*

Hiſtoria differt à fabula: Quia fabula neque veras, ne[...] ſimiles continet res: quapropter Muſæ apud Heſiodum [...]

in hunc fere modum de ſe prædicant: Scimus falſa quidē narrare ſimillima veris: ſcimus item, quoties libitum eſt, & vera fateri. Sabellicus Enneadis ... lib. 1. Geographiæ proſari Politianus vertit *Sabellicus Enne*... lib. 5.

¶ DIVISIO.

Hiſtoria vel fabularis, & ea voluptatis gratia, vt in argumentis comœdiarum: aut adhortationis, vt in fabulis Aeſopi: vel ad fidem, ... per turpia contexitur, vt in quibuſdam poeticis figmentis: aut ... tegitur velamine: quod ſolum veteres genus Philoſophi adſciuerunt.

...tur ſpecies hiſtoriæ.
- *Vel enim de locis eſt: vt Geographia.*
- *Vel de temporibus: vt Chronica.*
- *Vel de generatione. vt Genealogia.*
- *Vel de geſtis: vt Annales hiſtoriæq; cætera.*

...menta hiſtoriæ.
Perſona,	*Tempus,*	*Materia,*
Cauſa,	*Modus,*	*Res.*
Locus,	*Inſtrumentum.*	

¶ PHILOSOPH. SENTENT.

Nihil vtilius iucundiuſque cogitari poteſt, quam in humanæ vitæ theatro, quod hiſtoria partibus omnibus mire inſtructum habet, ... eutem periculis aliorum, ſine ſuo periculo, cautum ſapientemque fieri: exempla capere omnigena, quæ ad vſum tuum vtiliter ... in re traducas. Cumque maximorum hominum de ſummis rebus maximis conſiliis interfueris, id quod cupidiſſime homines optamus, eorundem etiam euentibus intereſſe, & quod per anguſtiam vitæ hominum impoſſibile ſit alioqui ſecula tota memoria complecti, maximorum imperiorum auſpicia, progreſſus, & finem videre: malorum ſeu priuatorum, ſeu publicorum cauſas linde cognoſcere: in omni ardua magnaq; re, qui ante te periclitatus, qui in diſcrimine te præcedat, habere: nec vſquam experimēto deſtitui, ac vt in ſumma è retroactis (quod proprium ſapientis viri officium eſt) futura ſcienter in omneis euentus perſpicere, præſentia iudicare. *Diodorus Siculus in proœmio vitarum Philippi & Alexandri.*

Nullis ex libris plus vtilitatis capi poteſt, quam ex eorum monumentis, qui res publice priuatimq; geſtas bona fide poſteris prodiderunt. Ex bonæ enim fidei ſcriptoribus ſuper alias innumeras hæc ... capitur vtilitas: quod non res æque vel bonorum Regum animos ad res cum laude gerendas accendit: vel Tyrannorum cupiditates cohibet ac refrenat, dum vtriq; cernunt horum literis ſuam ... mox in totius orbis, imo ſeculorum omnium theatrum producendam: Et quicquid in abdito nunc vel patrant, vel aliquo fuco prætexunt, vel metu diſſimulari cogunt, verius quam ignorari, paulo poſt clariſſima in luce ſub oculis omnium traducendum, quam iam metu pariter ac ſpe libera poſteritas, nec vllo corrupta ſtudio, magno conſenſu recte factis applaudet, parique liberte his diuerſa explodet, exibilabitque. *Eraſm. in præfat. in ...*

Rerum ad actiones moreſq; noſtros pertinentium ratio ab hiſtoricis, etiam Poetis & Oratoribus petenda eſt: Quoniam ii & benefacta laudando, & quæ contra, facta ſint vituperando, non docent quidem, ſed quod efficaciſſimum eſt, exemplis propoſitis, quæ ... fiant, velut in ſpeculo oſtendunt. *Rudolph. Agricola de ... ſtudiis.*

In hiſtoria veritas obſeruatur: in poeſi omnia ad delectationem ſpectant. *Cic. in 1. de legib.*

Poeticæ voluptatem, fingendo non modo falſa, ſed etiam incredibilia ſectantur. *Fab. Quint. l. 10. inſtit.*

Hiſtoriæ proprium eſt, vera, non falſa ſcribere, atq; hoc ſine o... *De hiſtorica veritate.*

Hiſtoriæ finis eſt veritas, nec oſtentationi, ſed fidei veritatique hiſtoria componitur. Ergo hiſtoria non debet egredi veritatem, & honeſte factis veritas ſufficit. *Strabo li. 1. Geograph.*

Haud ignoro, ſatis eſſe hiſtoriæ, ſi ita vera: quæ vt reliqua habeat omnia, ſi veritatem non habet, obtinere nomen ſuum non poteſt. Sed tamen iucunditas orationis detinet lectorem, vt res illas geſtas ... cognoſcere, neq; id ſemel, cui lectio vna ſufficit vel Liuii, vel ... vel Thucydidis? Quis non authores illos ſæpius ſumit in manus, & ſæpius perlegit? *Viues lib. 2, de cauſ. corruptarum artium.*

Experimenta noſtra accedunt ætate, & rerum actibus: aliena ex ... priori memoriæ diſcuntur, quæ hiſtoria nuncupatur: ... efficit, vt præteritis non minus videamur interfuiſſe, quam præſentibus: illiſque perinde vti poſſe ac noſtris. Merito Sacerdos Ægyptius Solonem & Græcos, qui recordationem priſcæ memoriæ non tenerent, pueros appellauit, Hiſtoria ſi adſit, ex pueris facit ſenes, ſi abſit, ex ſenibus pueros. *Idem lib. 5. de tractandis diſciplinis.*

Herodoti Halicarnaſſæi hiſtoria hæc eſt, vt neque ea, quæ geſta ſunt ex rebus humanis, obliterentur ex æquo, neque ingentia & admiranda opera, vel à Græcis edita, vel à Barbaris, gloria fraudarentur. *Herodot. in proœmio.*

In omni rerum geſtarum narratione illud ſcribentis videtur eſſe officium, vt libris ſingulis ciuitatum aut Regum facta integra, ab initio ad finem vſque comprehendat: quod ita præcipue narratæ res fideliori memoria retineantur, & aptiores fiant ad cognoſcendum. Quæ enim interrupta finem principio continuum non habent, ea intentionem & ſtudium legentium abrumpunt: quæ vero non continentur, ad exitum deducuntur, abſoluta vtiq; rerum ipſarum vtuntur declaratione. *Hiſtoriographi munus.*

Hiſtoriæ vtilitas eſt magna. Hæc enim felicitatem nobis participat, & citra vllum documentum prodeſt homini. Quid enim pulchrius, quam non, quod alii egerint, quærere, ſed quid optime actū ſit, nobis proponere, ad imitandum ſeniorum conſilia, quos longa ætas prudentiores efficit, laudantur à iunioribus: at hos tanto antecellit hiſtoria, quanto plura exempla complectitur diuturnitatis temporis, quam hominis ætas. Præterea iuniores hiſtorica lectio antiquioribus æquat prudentia. Adde, quod natu maioribus rerum experimementa ſubminiſtrat, priuatos viros imperio dignos efficit, Imperatores ob immortalem gloriam ad præclara facinora impellit: & vt in ſumma dicam, omnium rerum ſeries, quibus hominis felicitas paratur, tribui hiſtoriæ debet: eſt enim cuſtos eorum, quæ cum virtute acta ſunt, teſtem ſe malefactis præbent. *Plin. lib. 8. epiſt. ad Laceran. Diodor. Sicul lib. 1. de fabuloſis antiquorum geſtis.*

Hiſtoriarum & Poetarum lectio prodeſt ad parandam perfectam virtutem, & ad curam Reipubl. *Philo de ſacrificiis Abelis & Caini.*

Hiſtoria in Atlantico deſcripta vera fuit, tum quia vbi aliquid fingit, ſolet fabulam nominare: deinde idem in Timæo adſerit, appellans miram, ſed omnino veram, & à quibus deſumpta ſit, recenſet, id eſt à maioribus ſuis & gentilibus: præterea Proclus de rebus Aethiopum hæc manifeſte confirmat. *Ficin. in Platon. Atlantium.*

¶ POETICAE SENTENTIAE.

Hiſtoriæ laus & encomium, nec vlla res vtilior eſt.

Illa ego quæ geſtis præſum cuſtodia rebus,
Digero quod caueas, quodq; ſequaris iter.
Priſcaq; ne veteris vaneſcat gloria ſæcli,
Viuida defenſant, quæ monumenta damus.
Et ſua virtuti per me ſunt præmia, rurſum
Impia famoſis deſero facta notis.
Eloquor, & ſummi quantum iactatur & imi:
Eloquor & cæcæ faſque nefaſque Deæ.
Quod maius theatrum circuſq; capacior, aut quæ
Doctior humanas ſcena referre vices,
Me ſine quis prudens: vnde experientia maior?
Quis me adiit tandem non mage doctus eat?
Omnis enim noſtro pendet prudentia ſenſu,
Riteque nil noſtra qui caret arte, ſapit.

Aliud Hiſtoriæ encomium.

Omnibus vtilitas multum, ſi vera fatemur,
Humana ingeniis ſenſim prouecta Minerua.
Debet ab obſcuris per quæ mortalis egeſtas
Emerſit tenebris ſumma ad faſtigia lucis:
Per quæ deterſa illuuie, victuque ferino
At nitidam Cererem potior atque tecta latebris
Egreſſa adiecit, curam noua vita recentem,
Orbe nouo Agreſtum, medicandoque edidit arteis
Paulatim varias & commoda plurima paſſim.
Repperit in medium referens, veteremque peroſa
Ritum, ciuili pedetentim pectora more
Imbuit & ſtudiis ſeſe oblectauit honeſtis.
Hic nitor ingenuus rerumque politior vſus:
Hinc hominum iuſti cœtus atque oppida primum
Condita, concubitus miſti ſine lege repreſſi:
Hinc pudor & ſancta ſocialia fœdera tedæ,
Et thalamus concors & caſti ceſtus amoris
Extitit, & frenos Venus impermiſſa momordit,
Vis æquo, iurique locum ſine cæde reliquit:
Faſque Deum, ſubiit menteis, Aſtræaque virgo,
Et pietatis honos ſuperiſque accepta ferendis
Religio paxque vna potens, niſi credere nollet:
Et facere humanum genus & ſeruare beatum,
Hic quanquam veteres cæleſti carmine vates,
Non minimum populos ſibi promouere, canoris
Dum numeris mouere feras ſyluaſque ſequenteis
Traxere & plectro manes domuere profundos
Et qui ſidereos orbeis, ſoliſque labores,
At lunæ varios ſimulantis cornua vultus,
Falciferique ſenis ſtellam, natique benignum
Lumen & Odriſii iubar exitiale gradiui,
Tranquillaſque faces placidi radioſque Diones,
Mercuriique citis verſum talaribus aſtrum,
Fataque fortunaſq; virum, docuere ſagaces.
Quique dolos primi cæcos diſſoluere elenchi
Fallacis, linguaque animos vincire diſerta:
Qui morbos ſanare herbis & vulnera lectis,

Atque Machaonia Parcas inhibere medela
Aggreſsi, qui quid vitium, quid praua libido
Turbet, agens animos cæcis ambagibus ægros:
Contra quid virtus ratione instructa ſalubri,
Conferat, aduerſos caſus ſortemq; malignam
Deſpiciens ſubigensq; metus, & gaudia vulgi,
Speſq; leues ridens, & opum certamina victrix
Fortunæ & mortis terrore excelſior omni
Eximio ſtudio, & cura inuenere magiſtra:
Omnibus iis quamuis mortalis vita iuuetur,
Plurimum & in pretio ſæclorum iure ferantur
Nulla tamen doctam res vtilitatibus æquat
Hiſtoriam, ſola hæc annos & tempora nobis
Præterita & priſci memorans inſignia mundi,
Suggerit ignauis quicquid longæua vetuſtas
Geſtorum tenebris tegit & caligine voluit.
Immenſoq; ſitu atque altis premit inuida luſtris:
Hæc nobis rerum primæua ab origine pandit
Omnia: vt obſcuro pulcher concreuerit orbis
Principio, blanduſque nouis effulſerit æther
Ignibus, & tellus hic montibus ardua celſis
Hic in planiciem & campos effuſa patenteis
Protulerit ſubito nemora & genus omne ferarum,
Aſperſas maculis tigreis Libycoſque leones,
Fulmineoſque ſues, & recto vertice regem
Cunctorum de limo hominem traxiſſe figuram
Progenerante Deo Diuum mundique capacem.
Hæc eadem ſeruatum vnum cum coniuge iuſtum
Diluuio ſtagnante refert, rubrumque per æquor
Hebræis patuiſſe viam, merſaſque quadrigas
Gurgite Niliaci rurſus refluente tyranni,
Et quicquid ſacræ teſtatur pagina famæ
Hæc ſcimus prodente Ducum, Heroumque potentum
Nomina fortunas, vires, & geſta tot vſquam
Millibus annorum diuerſis partibus orbis,
Hæc tumidum Xerxis flatum, pauidamque recenſet
Tempeſtate fugam, Perſas aciesque Barei,
Belleamque manum, Hannibalem Tyrioſque furores,
Romuleumque decus, raptos ab vtroque triumphos
Littore Cæſaribus.

Dido apud Auſonium.

Vos magis hiſtoricis lectores credite veris,
Quam qui furta Deum, concubituſque canunt,
Falcidici vates temerant qui carmine verum,
Humaniſque Deos adſimulant vitiis.

¶ APOPHTHEGMATA.

Demetrius Phalereus Ptolomæum regem adhortari ſolebat, vt ſibi pararet libros de regno, deque militari imperio gerendo tractantes, eoſque euolueret: propterea quod de ea quibus amici non audent admonere reges, in libris ſcripta habeantur. *Plut. in Græc. apoph. & Laer. l. 5. c. 5.*

Theopompus dicebat eum quidem optimum rerum bellicarum ſcriptorem eſſe, qui quam plurimorum certaminum ciuilium particeps fuerit & quam plurima etiam pericula caram expertus ſit, Inuenere autem voluit, eum tantum reuera eſſe bonum hiſtoricum, qui de his ſcribat rebus, quibus ipſe interfuit, *Polib. l. 12. hiſt.*

Alphonſus Capuæ laborans aduerſa valetudine: medicis multa medicamenta adhibentibus. in grauiſſimo morbo Quinti Curtii hiſtorias de Alexandri Magni rebus geſtis deſcriptas legere cœpit, cuius lectione delectatus cum omnem morbi improbitatem ſuperaſſet, ſanitati reſtitutus: Valeat, inquit, Auicenna, valeat Hippocrates, & alii medici, & viuat Curtius, reſtitutor ſanitatis meæ. *Anton. Panorm. de rebus geſt. Alphonſi, & AEneas Syl. de eius dictis.*

¶ SIMILITVDINES.

D. Chryſoſtomi. Quemadmodum in agris termini columnæque non ſinunt arua confundi: Sic tempora non ſinunt confundi res geſtas, ſed dum dirimunt alias ab aliis, & in ordinem congruentem digerunt, multa nos liberant turbatione. *Homilia 2. in Eſaiam.*

D. Baſilii. Quemadmodum ex igne naturaliter emicat ſplendor, ex vnguento quoque præſtanti diffunditur odor: Sic è ſanctorum commemoratione geſtorum ad omnes prouenit vtilitas. *In Gordianum martyrem militem Cæſarienſem.*

D. Auguſtini. Quid prodeſt lectione continua tempus occupare, ſanctorum geſta & ſcripta legendo tranſcurrere: niſi ea maſticando & ruminando ſuccum bibamus, & tranſglutiendo vſque ad cordis intima tranſmittamus, vt iis diligenter conſideremus ſtatum noſtrum, & ſtudeamus eorum opera agere, quorum facta & verba cœpimus lectitare? *De ſcala paradiſi c. 10.*

D. Gregorii, Sicut ignotorum hominum facies cernimus, & corda neſcimus, ſed ſi familiari eis locutione coniungimur, vſu colloquuti eorum, etiam cogitationes indagamus: Ita cum in ſacro eloquio hiſtoria ſola aſpicitur, nihil aliud quam facies videtur: ſed ſi huic aſſiduo vſu coniungimur, eius nimirum mentem quaſi ex locutionis familiaritate penetramus. Dum enim alia ex aliis colligimus, facile in verbis colligimus aliud eſſe quod ... quod ſonant: tanto enim quiſque notitiæ illius extra... quanto in ſola eius ſuperficie ligatur. *Lib. 10. Moral. c...*

Polybii. Perinde ac ſi quis oculos animanti effoder... ſupereſt corporis, inutile fit: Ita dempta ex hiſtoria ve... tio omnis inutilis eſt. *Lib. 1. Hiſtoriarum.*

Quemadmodum pugiles præclare & dextere ac fortiter ... corpora pugnantes plagam plagæ indefinenter ... ctatoribus, neque ipſis certatoribus poſſibile eſt, ... pulſibus & plagis rationem reddant, ſed ſatis intelligunt ... efficacia virorum, tum vtrorumque concertatione, ... & viribus adhuc, & alacritate animi accipiunt: Ita qui... bus hiſtoriæ loquuntur: qui ſi cauſas vel modos qui... diebus inuicem inſidias, inuaſiones, & impreſſiones ... runt, ſcribere vellent, neque ipſi enumerare poſſent, ... moleſtiam audientibus generarent, nec legentibus ... tis adferrent. *Lib. 1. Hiſtoriarum.*

Quemadmodum Tragœdiarum ſcriptores frequenter ... ſua, aut Diis aliquibus, aut machinis terminant, quod ... nabiliaque principia ſumant: Ita Hiſtorici ſimile qui... tur, & dum falſa ſumunt exordia, tandem ad Deos aliqu... roas fugere coguntur, *Li. 3. Hiſtor.*

Quemadmodum medici nihil prodeſſe ægrotantibus ... morborum cauſas ignorant: Ita qui circa res geſtas ver... prorſus vtilitate carent, niſi & loci, temporis & cau... umque occaſionum ratio conſtet. Nam nec illi ... competenter curare, nec iſti quicquam ex rebus ge... obire poterunt, niſi adſit eorum cognitio, de quibus ... *bidem.*

Quemadmodum regula etiamſi longitudine minor ... humilior ſit, tamen ſi id habet quod regulæ proprium ... vocatur: ſi vero ad rectitudinem & proprium regulæ ... rit, omnia potius quam regula vocari debet: Sic etiam ... phorum commentarii, etiamſi vel dictione, vel vſu ... piam ab iis partibus, quæ ipſis propriæ ſunt, aberra... tem retinuerint, nomen hiſtoriæ recipiunt: ſi vero ... cerint non amplius hiſtoriæ nomine vocandi ſunt.

Locrenſium eſt hæc ſimilitudo apud Polybium *lib. 12. H... procul a principio.*

Quemadmodum corpus animatum, ſi oſſa ſint ... redditur inutile: Ita & hiſtoria, ſi veritatem illi abſtuleris, ... liquum eſt, inanis redditur, *Lib. 12. Hiſtoriar.*

Politiani. Quemadmodum vſu videmus optim... prudenter reiici, cum ſordidius parati ſunt: Sic etiam ... quæ ornatu ſuo ac nitore vacat, contemnendam, ... exiſtimamus. *Lib. 10. Epiſt,*

Ioannis Campani. Vt anni vices poma, ſic ætates ... cori atque ornamento peperunt: nec tempus vllum ... quo & qui genere præclaras, & qui geſtas ſcribere po... abunde non tulerit: alteros vt tanquam meterent glo... alteros vt horreo penuque repoſitam inſtruendæ po... quam familiæ alendæ reſeruarent. *In Præfatione ... dreæ Brachii reb. geſtis.*

Eraſmi Roterodami, Sicut ſal modice cibis aſperſus ... gratiam ſaporis addit; Ita ſi paulum antiquitatis ... ris, oratio fiet venuſtior; ſi plus ſatis, nihil inſua... *libus.*

Hiſtrio.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG...

Hiſtrio. Hiſtriones ſunt, qui muliebri indumento ... dicarum fœminarum exprimebant: ii autem ... hiſtorias & res geſtas demonſtrabant. Dicti autem ... ſiue quod ab Hiſtria id genus ſit adductum, ſiue quod ... hiſtoriis fabulas exprimerent, quaſi hiſtriones, *Iſidor. ...* 48.

¶ PHILOSOPH. SENTENT...

De hiſtrionibus. DIAL. XXVIII.
Franciſci Petrarchæ.
GAVD.

Delector hiſtrionum iocis. R. Nobilior multo ... la eſt, quæ de modulatione muſica liberali ſcilicet ... percipitur, hæc ſolius vanitatis & impudentiæ plena ... ſtrionibus delector. R. Malim pauperibus, malim ... bus, malim tandem ſolitudine delecteris. G. Hiſtrion... riſum mouent. R. Quid tu illis? quoties de ſe ... tem riſit hiſtrio? quoties ſe mirantis amentiam ... aliquid, quo falſo illum, vere ſe autem delectaret. G. ... doctos habeo. R. Habes, de quibus rideas, quique ...

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN